

KADER ABDOLAH

De koning

EEN ROMAN

DE GEUS

Derde druk

© Kader Abdolah, 2011

Omslagontwerp Riesenkind

Omslagillustratie © David Henderson/Trevillion Images

Op het schutblad: het hof van Mohammad Sjah, eind
negentiende eeuw. Etnografische collectie van het

Historisch Museum, Bern, Zwitserland

Kaart © Hester Schaap

ISBN 978 90 445 1542 8

NUR 301

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke
wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van

De Geus BV, Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland.

Telefoon: 076 522 8151. Internet: www.degeus.nl.

Opgedragen aan de twee voornaamste
Perzische minister-presidenten in de tweede helft
van de negentiende eeuw:

MIRZA ABOLGHASEM GHAEMMAGHAM FARAHANI

en

MIRZA TAGI KHAN AMIR KABIR

INHOUD

- De belangrijkste personages 9
- Inleiding 11
1. De koningen 13
  2. Prins Naser 17
  3. De harem 21
  4. De grootvizier 27
  5. Mahdolia, de moeder 31
  6. Sjeeg Agasi 36
  7. Herat 41
  8. De poes Sharmin 47
  9. De broers 54
  10. Tadj, de dochter van de sjah 62
  11. Het kanon 66
  12. De hervormingen 71
  13. De Russen 76
  14. Het lentefeest 84
  15. Het nieuwe leger 88
  16. De Russen zoeken contact 90
  17. De albaloutuin 92
  18. De angst 104
  19. De ayatollah die verraad pleegde 107
  20. De rouw 112
  21. Bab 117
  22. De katten 124
  23. Een geheime boodschap 129
  24. De drukkerij 133
  25. Een historische beslissing 140
  26. Issa Khan 145
  27. Bovennatuurlijke krachten 150
  28. De invasie 152
  29. Een dodelijke stilte 158
  30. Engeland verrast 164
  31. De vrouw 168

32. Het land bidt voor de Perzische Golf 174
33. De kroniekschrijver 177
34. De akten 182
35. Fagri 187
36. In het paleis 192
37. De zwarte deken 198
38. De stilte 206
39. Malidjak 212
40. De telegrafie 221
41. Import en export 230
42. Het verzet 235
43. Djamal Khan 242
44. De leider 250
45. Mirzaje Shirazi 256
46. De brief 266
47. De waterpijpen 273
48. Bast-zitten 277
49. De reis 288
50. Het licht 295
51. Het reisboek 306
52. De grondwet 318
53. De terugreis 327
54. De kabelklachten 340
55. In de bazaar 346
56. De ayatollahs 354
57. De ambassade 365
58. Een ultimatum 372
59. Op het schaakbord 379
60. Madjles 388
61. De elektriciteit 392
62. De wet 398
63. De sjah laat zich fotograferen 405
64. Tadj Olsultan 408
- Dankwoord 409
- Kaart 410
- Bronvermelding 411

De belangrijkste personages

De sjah

Mahdolia, de moeder van de sjah

Tadj Olsultan, de dochter van de sjah

Mirza Kabir, de grootvizier, minister-president

Sjeeg Agasi, spirituele vizier van de sjah

Djamal Khan, de leider van de verzetsgroep

Mirza Reza, rechterhand van Djamal Khan

Inleiding

In de Perzische theehuizen werden in de afgelopen duizend jaar altijd verhalen verteld over de oude koningen. De vertellers speelden met de tijd en lieten hun fantasie de vrije loop om de geschiedenis krachtig en kleurrijk te kunnen weergeven. Ze verplaatsten gebeurtenissen, lieten hier en daar wat weg en voegden er soms iets aan toe.

Ze borduurden voort op de vertelkunst van de grote middeleeuwse Perzische vertellers. Toen veertien eeuwen geleden het Perzische Rijk ten onder ging, betekende dat ook het einde van de verhalen. De Perzen waren in hun trots gekrenkt.

Maar het leven bracht de dichter Ferdosi voort. Hij schreef een groot boek, dat *Sjahname*, de koningsverhalen, heette. Om de talrijke gebeurtenissen in het voorbije koninkrijk te kunnen omvatten, creëerde Ferdosi de held Rostam. Hij liet Rostam zo'n negenhonderd jaar leven. Zo kon hij het verloren erfgoed weer aan de vergetelheid ontrukken.

De verteller van deze roman treedt in de voetsporen van die dichter.

I. De koningen

In den beginne was er de Koe en de Koe was bij God, die de naam Ahuramazda droeg.

De Koe gaf nog geen melk. Ahuramazda zegende de Koe: 'We hebben niemand als baas over jou aangesteld, Wij hebben jou voor hen geschapen die op de viervoeters passen en voor degenen die hun weilanden verzorgen.'

Een paar duizend jaar later bracht het leven de mens Kiomaars voort. Op een avond toen Kiomaars bij zijn grot stond, keek hij naar de sterren, naar de maan, die licht wierp op de koeien en de mensen in de oneindige weilanden. Hij dacht: Iemand moet leiding geven aan dit mysterie.

Toen hij op een zonnige namiddag weer bij de opening van de grot stond, verschenen er onverwachts donkere wolken en begon het onophoudelijk te regenen. Kolkende rivieren vernielden de weilanden en sleurden de mensen en de koeien met zich mee.

Kiomaars dacht: Iemand moet de rivieren leiden.

Een andere dag zag hij de mannen vechten en elkaar met stokken doodslaan. Hij zag dat de vrouwen bang waren en de kinderen huilden en zei tot zichzelf: 'Iemand moet leiding geven aan die mannen, en de vrouwen en kinderen beschermen.'

Op een ochtend, de zon was net opgekomen, kreeg hij van de vrouwen en hun kinderen een kroon van jonge takken en geurige bloemen. Hij zette de kroon op zijn hoofd, strekte zijn armen uit naar de lucht en sprak de volgende woorden: 'Ahuramazda! Verleen mij uw kracht opdat ik leiding mag geven aan alles wat stilstaat en alles wat beweegt op aarde.'

Daarna daalde hij de bergen af.

Kiomaars regeerde zevenhonderd jaar. Vele koningen volgden na hem. Een van hen was Astyages, de koning van de Meden, die heerste over de Perzen. Astyages droomde dat uit de buik van zijn dochter Mandana een druiventak groeide die een schaduw over heel de wereld zou werpen. Hij vroeg zijn droomuitleggers naar de betekenis. Ze zeiden dat zijn dochter, die de vrouw van een prins van de onderworpen Perzen was, een zoon zou baren die de koning van zijn troon zou stoten.

Astyages gaf het bevel om de zoon van zijn dochter direct na zijn geboorte te doden, maar het kind, dat de naam Cyrus kreeg, werd heimelijk bij een herder te vondeling gelegd. Later, toen Cyrus volwassen was, doodde hij Astyages en werd hij de nieuwe koning.

Cyrus veroverde in zijn tijd heel de wereld. Hij liet een tablet van klei achter met de volgende tekst in spijkerschrift: 'Ik ben Cyrus, koning van de wereld, grote koning, machtige koning, koning van Babylon, koning van Sumer en Akkad, koning van de vier windstreken.

Alle koningen, gezeten op tronen, van de Opper-Zee tot de Beneden-Zee en zij die in verafgelegen gebieden leven, en de koningen van het Westen die in tenten wonen, brachten allemaal hun dierbare schatten voor mij. En in Babylon kusten zij mijn voeten.'

Kambudje, de zoon van Cyrus, volgde zijn vader op. Na Kambudje kwamen er nog drie koningen totdat Dariush de Derde aan de macht kwam. Hij stichtte een sterk rijk waarin de zon nooit onderging en liet een netwerk van nieuwe wegen aanleggen die alle hoeken van zijn koninkrijk met elkaar verbonden. Hij besloot Griekenland te veroveren. Met een leger van Indiërs, Ethiopiërs, Moschiërs, Thraciërs, Kissiërs en Assyriërs landde hij in de haven van Athene.

Griekenland schrok van zijn goddelijke aanwezigheid. De Grieken wisten dat ze de oorlog nooit zouden winnen, maar de goden gingen aan hun kant staan. Geheel onverwacht braken ze het almachtige leger van de Perzen en de koning vluchtte.

Met zijn vlucht bracht Dariush de Derde de oosterse goden in verlegenheid. Ze hadden liever gezien dat hij sneuvelde, dat hij gevangengenomen werd of in stukken werd gehakt. Alles behalve vluchten. Een oude spreuk die goed past bij zijn daad luidt: een dode leeuw is nog een leeuw, een gewonde leeuw is een leeuw, en een in een kooi gevangen leeuw, blijft een leeuw. Maar een leeuw die vlucht voor zijn vijand is geen leeuw.

Sindsdien hebben de goden de Perzische koningen de rug toegekeerd en is de neergang van het Rijk begonnen.

Later geselde Alexander de Grote het Perzische Rijk. Hij stak alle paleizen in brand en roofde de onmetelijke koninklijke schatkisten om daarna naar India te trekken en ook dat land aan zich te onderwerpen.

Enkele eeuwen daarna vielen de mohammedanen met hun verschreven Koran het verzwakte Perzische Rijk binnen. Ze wisten in drie weken de macht te grijpen. De afgezette koning Yazdgerd pakte zijn paard en galoppeerde naar de verste oostelijke grens, naar Herat. Daar zou hij zijn uiteengevallen leger weer op de been brengen om de Arabieren uit zijn land te verdrijven. Diep in de nacht zocht hij uitgeput een rustplaats bij een molen. De molenaar wurgde hem in zijn slaap en stal zijn koninklijke gewaad en juwelen. Zo zette een molenaar een punt achter het grote Perzische Rijk.

Weer later trok Dzejngis Khan van het oosten naar het westen, waarbij hij het land van de Perzen vernielde zodat er niets meer overbleef van hun oude glorie. Pas in de tijd van de Safaviden richtte het land zich weer op. Het was slechts voor een korte pe-

riode van glorie. Het land raakte in verval. De stammen vochten met elkaar om de macht.

Aan het begin van de negentiende eeuw wist een van die stammen de heerschappij te veroveren.

Dit verhaal gaat over een koning van deze stam: prins Naser.